

Brusel 25. listopadu 2015
(OR. en)

14437/2/15
REV 2

JEUN 110
EDUC 307
SOC 688
EMPL 447
CULT 84
SAN 394

VÝSLEDEK JEDNÁNÍ

Odesílatel: Generální sekretariát Rady

Datum: 23. listopadu 2015

Příjemce: Delegace

Č. předchozího dokumentu: 13635/15 JEUN 97 EDUC 286 SOC 634 EMPL 417 CULT 74 SAN 357

Č. dok. Komise: 11825/15 JEUN 68 EDUC 247 SOC 511 EMPL 334 CULT 45 SAN 271
+ ADD 1-7

Předmět: Společná zpráva Rady a Komise za rok 2015 o provádění obnoveného rámce evropské spolupráce v oblasti mládeže (2010–2018)
– *přijetí (23. listopadu 2015)*

Delegace naleznou v příloze společnou zprávu Rady a Komise za rok 2015 o provádění obnoveného rámce evropské spolupráce v oblasti mládeže (2010–2018) přijatou Radou na jejím 3428. zasedání konaném dne 23. listopadu 2015.

**Společná zpráva Rady a Komise za rok 2015
o provádění obnoveného rámce evropské spolupráce v oblasti mládeže
(2010–2018)**

Lidský a sociální kapitál mladých lidí je jednou z největších předností, které má Evropa pro budoucnost. Evropská unie a její členské státy musí investovat do potenciálu, který představuje 90 milionů mladých Evropanů, pokud jde o dovednosti, tvořivost a různorodost.

Hospodářská krize dopadla na mladé lidi obzvlášť tvrdě. Prohloubila propast mezi těmi, kteří mají více příležitostí, a těmi s omezenými příležitostmi. Někteří mladí lidé jsou čím dál více vyloučeni ze sociálního a občanského života. Co je ještě horší, někteří mohou přijít o veškerou motivaci a jsou ohroženi marginalizací, či dokonce radikalizací.

To je důvod, proč Komise a členské státy pokračovaly ve spolupráci v období 2013–2015 s cílem zlepšit zaměstnatelnost mladých lidí, jejich začlenění na trhu práce, sociální začleňování a účast. Tváří v tvář stále se zvětšujícím sociálně-ekonomickým rozdílům musí politiky i nadále hledat východisko ze závažných sociálních problémů, s nimiž se potýká mnoho mladých lidí. Musíme určit udržitelná řešení pro boj proti nezaměstnanosti mladých lidí, posílení sociálního začleňování a předcházení násilné radikalizaci. To vyžaduje systematictější spolupráci v celé řadě politik na úrovni EU a členských států, např. v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání, odborné přípravy, nediskriminace, sociální politiky, občanství (včetně občanství Unie) a mládeže, ale také kultury, sportu a zdraví.

V letech 2016–2018 by rámec spolupráce v oblasti mládeže¹ měl mít za cíl více se zaměřit na různorodé mladé lidi, zejména na ty, kteří jsou ohroženi vyloučením. Měl by jim pomoci najít kvalitní pracovní místa a účastnit se společenského života. Finanční prostředky EU poskytované v rámci programu Erasmus+ budou doplňovat spolupráci v oblasti práce s mládeží, dobrovolných činností a aktivní účasti v demokratické společnosti. Další nástroje, tj. Evropský sociální fond (ESF) a Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí (YEI), poskytnou finanční prostředky zaměřené na začlenění mladých lidí na trhu práce a na rozvoj jejich lidského kapitálu.

1. Úvod

EU podporuje zaměstnanost mladých lidí, zaměstnatelnost a sociální začlenění, zejména v rámci agendy pro zaměstnanost, růst a investice, strategie Evropa 2020 a prostřednictvím fondů EU, jako je Erasmus+, ESF a YEI.

Kromě toho EU podporuje, koordinuje a doplňuje opatření členských států prostřednictvím rámce spolupráce v oblasti mládeže v souladu s články 6 a 165 SFEU. Rámec spolupráce vyzývá EU a členské státy, aby:

- v oblasti vzdělávání a na trhu práce vytvořily pro všechny mladé lidi větší počet rovných příležitostí, a
- podporovaly aktivní občanství, sociální začleňování a solidaritu všech mladých lidí.

Prostřednictvím činností zahrnujících mimo jiné shromažďování důkazů, vzájemné učení a dialog s mládeží tento rámec podporuje aktivity v osmi oblastech: vzdělávání a odborná příprava, zaměstnanost a podnikání, zdraví a dobré životní podmínky, účast, dobrovolná činnost, sociální začleňování, mládež a svět, tvořivost a kultura.

¹ Usnesení Rady ze dne 27. listopadu 2009 o obnoveném rámci evropské spolupráce v oblasti mládeže (2010–2018), Úř. věst. C 311, 19.12.2009, s. 1-11.

Tato zpráva hodnotí pokrok v plnění cílů a priorit rámce spolupráce v období 2013–2015 na základě posouzení situace mladých lidí a politických opatření přijatých na úrovni EU a členských států.

2. Dnešní mladí Evropané²

Od roku 2013 dopady krize výrazně působí na mladé lidi. Přechod od dětství k dospělosti se stal složitějším a individualizovanějším, což je trend, který od roku 2008 značně sílí. Tento přechod doprovázejí zásadní změny – přechod od vzdělávání k zaměstnání, od finanční závislosti ke správě vlastních peněz – a potřeba získat samostatnost. To činí mladé lidi v kontextu měnících se hospodářských, sociálních a environmentálních podmínek zranitelnými. Politiky by měly mladé lidi v této cestě doprovázet a pomáhat jim plně rozvinout jejich potenciál.

Níže uvedené údaje poskytují přehled o situaci mladých lidí ve věku 15 až 29 let.³

Tato generace mladých lidí má lepší vzdělání než jakákoli jiná ...

Ukazatele v oblasti vzdělávání vykazují příznivý vývoj. Ačkoli v rámci EU přetrvávají značné rozdíly, předčasné ukončování školní docházky je nyní na ústupu.⁴

Podíl osob s dosaženým vysokoškolským vzděláním se zvýšil z 33,8 % v roce 2010 na 37,9 % v roce 2014.⁵ Přestože míra nezaměstnanosti osob s terciárním vzděláním v EU vzrostla, je stále mnohem nižší než u osob s nejnižší úrovní vzdělání. Tyto skupiny se však rovněž mohou potýkat s podzaměstnaností a mít vyšší kvalifikaci, než jakou vyžadují pracovní příležitosti nabízené na trhu práce.

² Podrobnosti a zdroje údajů, o které se opírá analýza, viz pracovní dokument útvarů Komise SWD(2015)169 o situaci mladých lidí v EU.

³ Není-li uvedeno jinak.

⁴ Podle ukazatele Eurostatu se počet „osob předčasně opouštějících vzdělávací systém“ snížil z 13,9 % v roce 2010 na 11,1 % v roce 2014 ve věkové skupině 18–24 let (procentuální podíl je i nadále vysoký zejména ve Španělsku, v Itálii, na Maltě, v Portugalsku a Rumunsku).

⁵ Eurostat, osoby ve věku 30–34 let s terciárním vzděláním.

Mnoho mladých lidí vytváří sociální sítě kombinující globální propojení s místními kořeny: 82 % z nich se v roce 2014 zapojilo do internetových sociálních sítí. Mladí lidé se zapojují do nových forem politické účasti, často prostřednictvím sociálních médií, ale mají tendenci volit méně než starší generace. Přesto z nich mnoho zůstává aktivními členy místních společenství; v roce 2014 byl přibližně každý druhý členem alespoň jedné organizace; každý čtvrtý je dobrovolník.⁶ Tento diferencovaný obraz angažovanosti mladých lidí zpochybňuje stávající chápání konceptu občanství.

... avšak krize vedla k novým nerovnostem

Mnoha mladým lidem se velmi obtížně daří najít kvalitní pracovní místa, což vážně omezuje jejich cestu k nezávislosti. Ačkoli se nezaměstnanost mladých lidí ve většině členských států po dosažení svého maxima v roce 2013 snížila, i nadále představuje závažný problém: 8,7 milionu mladých Evropanů nemůže najít práci⁷ a podíl těch, kteří se potýkají s dlouhodobou nezaměstnaností nebo jsou nedobrovolně zaměstnaní na částečný úvazek, zůstává vysoký.

Celkem je 13,7 milionu mladých, kteří nepracují ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy (tzv. „NEET“).⁸ Přibližně 27 milionů je ohroženo chudobou nebo sociálním vyloučením. Míra chudoby je vyšší u mladých lidí než u populace jako celku a nedobrovolná práce na částečný úvazek nebo neustálé zaměstnávání na dočasných pracovních místech vystavují tuto generaci riziku dlouhodobé chudoby.⁹

Nečinnost, chudoba a vyloučení nepostihují mladé lidi rovnoměrně. U těch, kteří začínají život s omezenými příležitostmi, existuje tendence kumulovat nevýhody. Existuje větší pravděpodobnost, že v kategorii „NEET“ se ocitnou mladí lidé z přistěhovaleckého prostředí, s nízkou úrovní vzdělání nebo se zdravotními problémy.¹⁰ Nezaměstnanost u mladých lidí přistěhovaleckého původu, avšak narozených v dané zemi je téměř o 50 % vyšší než u jiných mladých lidí v EU.¹¹

⁶ Bleskový průzkum Eurobarometr 408, 2014.

⁷ Eurostat, 2014.

⁸ Eurostat, 2014.

⁹ *Rising inequality: youth and poor fall further behind*, OECD, 2014.

¹⁰ „NEETs“, Eurofound, 2012 a OECD, 2015.

¹¹ *Indicators of immigrant integration - Settling in 2015*, společná studie OECD a Evropské komise.

Prohlubují se rozdíly mezi mladými lidmi, kteří studují a mají důvěru v to, že si najdou práci a zapojí se do sociálního, občanského a kulturního života, na jedné straně a těmi, kteří mají malou naději, že budou vést naplněný život, u nichž hrozí riziko vyloučení a marginalizace, na straně druhé.

Hrozí, že tyto rozdíly poškodí sociální soudržnost a udržitelný dlouhodobý hospodářský růst.¹² Kvůli stárnutí obyvatelstva Evropy je začlenění všech mladých lidí (při respektování jejich rozmanitosti) ještě nutnější a naléhavější.

Pro mladé lidi, kteří se ocitli na té horší straně, je obtížné, aby vyjádřili své politické názory. Čím je jejich vzdělání nižší nebo čím méně jsou zapojeni do společenských aktivit, tím menší je jejich účast u voleb nebo zapojení do dobrovolnictví či kulturních činností.¹³ Mladí lidé, kteří nepracují ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, mají menší důvěru ve veřejné instituce a v menší míře se zapojují do sociálních a občanských činností než jejich vrstevníci.

Řešení nemůže nabídnout žádná samostatná politika, pomoci však může zapojení všech politik

Všichni mladí lidé zasluhují spravedlivé a rovné příležitosti, ale to vyžaduje dlouhodobé investice. V rámci svých příslušných pravomocí musí EU a její členské státy mobilizovat všechny politiky, které mohou pomoci zlepšit vyhlídky mladých lidí.

S cílem přeměnit nedávné známky oživení v trvalý a udržitelný růst podnikla EU kroky na podporu vytváření pracovních míst, růstu a investic, a rovněž vynaložila úsilí na pomoc mladým lidem získat kvalitní pracovní místa. EU a členské státy mohou své úsilí založit na zárukách pro mladé lidi,¹⁴ Evropském sociálním fondu a investičním plánu pro Evropu.

¹² *In it together: why less inequality benefits all, OECD, květen 2015.*

¹³ Bleskový průzkum Eurobarometr 408, 2014.

¹⁴ Doporučení Rady o zavedení záruk pro mladé lidi, Úř. věst. C 120, 26.4.2013, s. 1.

Pracovní místa mají zásadní význam pro zajištění úplného začlenění, avšak ne vždy se jedná o dostačující prvek. Vzdělávání a odborná příprava mohou poskytnout mladým lidem dovednosti potřebné na pracovním trhu a pomoci jim překonat nerovnosti a podpořit vzestupnou sociální mobilitu. Naléhavým problémem v oblasti vzdělávání a odborné přípravy v celé EU je potřeba dostatečně rychlých investic a modernizace pro využití tohoto potenciálu.¹⁵ Politika v oblasti mládeže, uplatňovaná mimo školu, může rovněž pomáhat mladým lidem získávat vhodnou kombinaci dovedností, jež je připraví pro život a práci.

Mladí lidé by měli mít možnost vyrůstat v pluralitních společnostech podporujících sociální začleňování, jež jsou založena na zásadách evropských demokratických hodnot, právního státu a základních práv. V zájmu ochrany tolerance, rozmanitosti a vzájemného respektu zahrnuje Evropský program pro bezpečnost opatření, jejichž cílem je řešit základní příčiny extrémistického násilí a předcházet radikalizaci, mimo jiné podporou začleňování a zapojení mladých lidí.¹⁶ Letošní teroristické útoky v Paříži a posléze v Kodani zvýšily naléhavost řešení těchto složitých problémů. V prohlášení přijatém v Paříži v březnu 2015 se ministři školství zemí EU a Komise zavázali přijmout další opatření k ochraně evropských hodnot.

¹⁵ Vzdělávání a odborná příprava 2020, společná zpráva COM(2015) 408.

¹⁶ COM(2015) 185.

3. Opatření EU a členských států v období 2013–2015¹⁷

3.1 Opatření EU: zaměstnatelnost, začleňování a zapojení mladých lidí

Opatření ve všech oblastech politiky EU

Zaměstnanost a zaměstnatelnost mladých lidí byly hlavními prioritami v celém období 2013–2015.

Pro zlepšení výsledků ve vzdělávání přijaly členské státy opatření v rámci evropského semestru s cílem snížit předčasné ukončování školní docházky a podpořit vysokoškolské vzdělávání, a to v zájmu dosažení hlavních cílů strategie Evropa 2020. Jejich úsilí podpořil strategický rámec evropské spolupráce v oblasti vzdělávání a odborné přípravy, jakož i program Erasmus+.

Od roku 2012 začínají členské státy v návaznosti na doporučení Rady o uznávání neformálního a informálního učení zavádět opatření, která mladým lidem umožní vytěžit co nejvíce z toho, co se naučí mimo rámec formálního vzdělávání.

EU a členské státy se zavázaly ke snížení nezaměstnanosti mladých lidí tím, že usnadní přechod od vzdělávání k zaměstnání. V roce 2013 byla zavedena záruka pro mladé lidi jako strukturální rámec nabízející mladým lidem zaměstnání, učňovské vzdělání, stáže nebo další vzdělávání do čtyř měsíců od ukončení školní docházky nebo od okamžiku, kdy se stali nezaměstnanými. V rámci ESF a YEI bylo vyčleněno nejméně 12,7 miliardy EUR na aktivaci a zaměstnanost mladých lidí.

Přibližně 27 miliard EUR z prostředků ESF bude vynaloženo na opatření v oblasti vzdělávání v letech 2014 až 2020. Mladí lidé budou mít rovněž nepřímý prospěch z přibližně 11 miliard EUR z prostředků ESF určených na další iniciativy, jako je modernizace služeb zaměstnanosti nebo podpora samostatné výdělečné činnosti. Opatření v rámci YEI by měla podporovat spolupráci mezi různými institucemi a službami s cílem pomoci mladým lidem, kteří nepracují ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, a to integrovaným způsobem.

¹⁷ Podrobnější informace jsou uvedeny v pracovním dokumentu útvarů Komise (SWD(2015)168) týkajícím se výsledků otevřené metody koordinace v oblasti mládeže; http://ec.europa.eu/youth/policy/implementation/report_en.htm.

Od roku 2013 se podařilo Evropské alianci pro učňovskou přípravu získat podporu soukromého sektoru, zatímco od roku 2014 si doporučení Rady o rámci pro kvalitu stáží¹⁸ klade za cíl usnadnit kvalitní vzdělávání a spravedlivé pracovní podmínky. Komise zdokonalila informace pro mladé uchazeče o zaměstnání v rámci systému EURES pro výměnu informací o nabídce pracovních míst a zahájila program „Tvoje první práce přes EURES“, jehož cílem je pomoci mladým lidem najít zaměstnání v zahraničí.

V návaznosti na bezpečnostní program EU a Pařížskou deklaraci se členské státy zavázaly zvýšit úsilí na podporu začlenění všech mladých lidí a jejich zapojení do společnosti. Prostřednictvím různých akcí včetně Evropského týdne mládeže Komise mobilizovala občanskou společnost, aby se zapojila do činnosti týkající se začleňování, občanství a mezikulturního dialogu. Všechny tyto oblasti obdrží větší množství finančních prostředků v rámci programu Erasmus+. Toto úsilí doplňuje činnost sítě pro zvyšování povědomí o radikalizaci (RAN) financované z prostředků EU, která klade důraz na preventivní úlohu vzdělání a kritického myšlení a demokratických hodnot v boji proti radikalizaci. Komise v této souvislosti zdůrazňuje význam, jaký má vedení mladých lidí ke kritickému přemýšlení o extremistických názorech¹⁹, a upozorňuje na potenciál programu Erasmus+ při podpoře mobility ve vzdělávání a partnerství mezi zúčastněnými stranami, jež mohou v konečném důsledku mladým lidem pomoci rozvinout odolnost vůči extremistickým názorům²⁰.

Konkrétní opatření v rámci politiky v oblasti mládeže

Spolupráce EU se zaměřila na sociální začleňování a posílení postavení mladých lidí, včetně přístupu k právům a politické účasti. Rada vyzvala ke zvýšení přínosu politiky v oblasti mládeže pro cíle strategie Evropa 2020 a potvrdila svůj záměr lépe začlenit mladé lidi, kteří nepracují ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, a podporovat podnikání mladých lidí.

¹⁸ Úř. věst. C 88, 27.3.2014, s. 1.

¹⁹ COM(2013) 941 „Předcházení radikalizaci vedoucí k terorismu a násilnému extremismu: Silnější reakce EU.“

²⁰ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network/about-ran/ran-prevent/index_en.htm

Práce s mládeží je na předních místech programu EU v oblasti mládeže od roku 2013. Studie Komise poukázala na hodnotu, jakou má práce s mládeží pro mladé lidi v různých aspektech jejich života,²¹ a v roce 2015 byly na druhé evropské konferenci o práci s mládeží určeny nejnaléhavější výzvy a vyjádřena podpora evropskému programu pro práci s mládeží.²² Rada dále vyzvala Komisi, aby zvážila předložení návrhu doporučení Rady o práci s mládeží s ohledem na výsledky příslušných studií a práce skupiny odborníků.

Pokud jde o problém odklonu mladých lidí od tradičních forem účasti, Komise shromáždila důkazy²³ o tom, že mladí lidé stále mají zájem o účast, avšak vyžadují, aby způsoby zapojení byly *různorodé* a aby jich bylo více. Výzvou pro tvůrce politik bude určit, jakým způsobem na tyto požadavky nejlépe reagovat. Unesení Rady o podpoře politické účasti mladých lidí na demokratickém životě Evropy z roku 2015 poskytuje rámec pro odpověď na tuto výzvu.

Od politiky ke změně v praxi: Erasmus+

V roce 2014 zahájila EU program Erasmus+ pro vzdělávání, odbornou přípravu, mládež a sport s rozpočtem ve výši 14,7 miliardy EUR na období do roku 2020. Tento program podporuje mobilitu ve vzdělávání čtyř milionů mladých lidí a pedagogů, přičemž 10 % rozpočtu je vyhrazeno na aktivity v oblasti mládeže, jež poskytnou finanční prostředky pro (odhadem) 400 000 účastníků programů pro výměnné pobyty mládeže a 100 000 účastníků Evropské dobrovolné služby (EDS). To představuje nárůst prostředků – ve srovnání s předchozím programem „Mládež v akci“ – o 80 %.

Erasmus+ spojuje politiku a program lépe než dříve. Financuje strategická partnerství mezi poskytovateli vzdělávání a podněcuje k meziodvětvové spolupráci. Tzv. pas mládeže (Youthpass)²⁴ nadále podporoval uznávání neformálního a informálního učení: národní agentury pro mládež vydaly od jeho vzniku přibližně 250 000 osvědčení. Aby se rozšířily dopady pasu mládeže, navrhla Rada zavést a podporovat využívání vnitrostátních nástrojů pro uznávání vytvořených na jeho základě i v jiných odvětvích.

²¹ Studie týkající se hodnoty práce s mládeží v EU (*Value of youth work in the EU*), 2014; zprávy skupiny odborníků týkající se tvůrčího a inovativního potenciálu mladých lidí a kvalitních přístupů v práci s mládeží.

²² <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8491-2015-INIT/en/pdf>

²³ Studie o účasti mladých lidí na demokratickém životě (*Youth participation in democratic life*), 2013.

²⁴ Pas mládeže je nástrojem pro uznávání neformálního a informálního učení v rámci práce s mládeží; používá se u projektů financovaných součástí programu Erasmus+ věnované mládeži. <https://www.youthpass.eu/cs/youthpass/>.

Rozšíření dosahu

Komise je odhodlána lépe informovat mladé lidi prostřednictvím nástrojů on-line i off-line o možnostech, jež nabízejí politiky a programy EU. Zejména se vynasnažila vyslechnout si jejich názory a vize. Evropský portál pro mládež, jenž v roce 2014 zaznamenal 1,5 milionu jednotlivých návštěv, se stal základním pilířem těchto činností. Poskytuje informace o nabídkách příležitostí pro přes-hraniční - dobrovolnou činnost a je propojen s informacemi portálu EURES o nabídkách pracovních míst a stáží. V roce 2015 Komise shromáždila názory mladých lidí v tzv. „laboratoři nápadů“ během Evropského týdne mládeže, jehož se celkově zúčastnilo 137 000 osob v rámci jednotlivých iniciativ a přes 1,2 milionu osob prostřednictvím sociálních médií.

Komise bude dále zlepšovat koncepci a fungování Evropského portálu pro mládež a dalších on-line platforem. Bude úzce spolupracovat se sítěmi, jež jsou v přímém kontaktu s mladými lidmi, jako je síť Eurodesk čítající 1 200 informačních odborníků.

3.2 Opatření členských států

Členské státy stále více prosazují průřezové politiky v oblasti mládeže, přičemž kladou důraz na zaměstnanost, sociální a občanské začleňování. Přijaly řadu opatření, jejichž cílem je začlenění mladých lidí na trhu práce, často v rámci systémů záruky pro mladé lidi a s využitím finančních prostředků z EU dostupných prostřednictvím ESF a YEI. Kromě toho bylo v roce 2014 za přímé podpory Komise uskutečněno 18 pilotních projektů v malém měřítku. Všechny členské státy předložily plány provádění záruk pro mladé lidi. Pokrok při jejich provádění je posuzován v rámci evropského semestru. Většina členských států do partnerství zřízených v souvislosti se zárukou pro mladé lidi zapojila mládežnické organizace a dvě třetiny zapojily služby zaměřené na mladé lidi.

V reakci na obavy ohledně nárůstu rizika sociálního vyloučení mladých lidí přijaly téměř všechny členské státy opatření na podporu začlenění mladých lidí, kteří nepracují ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy. Většina se zavázala, želepší přístup mladých lidí ke kvalitním službám, a 80 % podpořilo práci s mládeží a centra pro mládež. Práce s mládeží však byla poznamenána rozpočtovými škrty v celé Evropě²⁵, zatímco narůstající podíl mladých lidí ohrožených chudobou a vyloučením zvyšuje poptávku po zásahu.

²⁵ Studie týkající se hodnoty práce s mládeží v EU (*Value of Youth Work in the EU*), 2014.

Co se týče účasti, 27 členských států vyvinulo mechanismy pro dialog s mladými lidmi, 25 poskytovalo veřejnou podporu mládežnickým organizacím a dvě třetiny prosazovaly využívání on-line médií a poskytovaly více příležitostí pro diskusi. Ačkoli členské státy usilovaly o začlenění mladých lidí napříč socioekonomickým spektrem, měli by tvůrci politik na všech úrovních vzhledem k přetrvávající nižší míře zapojení některých skupin vyvinout ještě větší úsilí pro zapojení nedostatečně zastoupených skupin.

4. Řízení a provádění rámce spolupráce v oblasti mládeže v období 2013–2015

Zprávy členských států o provádění rámce spolupráce poskytují pevný základ pro další spolupráci EU v oblasti mládeže. Tento rámec přispěl ke zlepšení vnitrostátních programů v oblasti mládeže a meziodvětvové spolupráce na podporu mladých lidí s využitím příslušných důkazů a výměny zkušeností.

Aby bylo provádění rámce účinnější, mohla by Komise a členské státy zlepšit sdílení příslušných údajů a jiných důkazů mimo oblast mládeže. Současně by je mohly použít jako základ pro politiky týkající se mládeže více zaměřené na výstupy. Komise i členské státy by měly podporovat zahrnování otázek mládeže do dalších politik. Na úrovni EU lze diverzifikovat vzájemné učení, například vytvořením dodatečných příležitostí pro vzájemné učení v návaznosti na různé potřeby členských států. Měl by být rozšířen strukturovaný dialog s mladými lidmi.

Hlavní činnosti a nástroje jsou podrobně popsány níže.

Zásadní úloha rámce pro vytváření programů

Rámec představoval silný podnět pro vytváření vnitrostátních programů v oblasti mládeže. Téměř všechny členské státy v této oblasti od roku 2010 zavedly různé iniciativy nebo nástroje. Ve dvou třetinách členských států rámec posílil priority vnitrostátní politiky v oblasti mládeže a v jedné třetině měl vliv na místní a regionální úrovni. 11 členských států přeorientovalo svou národní politiku v oblasti mládeže v souladu s uvedeným rámcem.

Tento rámec podpořil meziodvětvovou spolupráci. Nyní mají téměř všechny členské státy institucionalizované mechanismy k zajištění meziodvětvového přístupu k politice v oblasti mládeže, jako jsou meziřesortní struktury a pravidelné společné schůzky mezi ministerstvy.

První pracovní plán EU v oblasti mládeže na léta 2014–2015 se zaměřoval na podporu provádění rámce a většina členských států se účastnila jeho činností. Dvacet tři členských států se domnívalo, že pracovní plán v oblasti mládeže úspěšně splnil svůj cíl a dobře odrážel vnitrostátní priority, avšak některé z nich varovaly před riziky nejednotných nebo paralelních přístupů k devítiletému rámci.

Tvorba politiky založené na faktech: kvantitativní a kvalitativní pokrok

Situace mladých lidí v EU se hodnotí pravidelně na základě přehledu 41 ukazatelů týkajících se podmínek, jež ovlivňují mladé lidi.²⁶ Členské státy tyto ukazatele stále více používají, i když to dosud nevedlo k systematicky orientovaným politikám v oblasti mládeže.

Ukazatele a další důkazy získané od Eurostatu a Eurofoundu nebo v rámci partnerství mezi Komisí a Radou Evropy, obzvláště prostřednictvím analýzy týmu evropských výzkumných pracovníků z oblasti mládeže (Pool of European Youth Researchers – PEYR), budou pomáhat členským státům a Komisi rozpoznat nové trendy a odpovídajícím způsobem přizpůsobit priority.

Komise a členské státy musí tyto důkazy sdílet – nad rámec politiky v oblasti mládeže – s dalšími subjekty, které pracují s mladými lidmi. Na úrovni EU existuje nový ukazatel v oblasti mládeže (youth monitor)²⁷, který poskytuje uživatelsky vstřícný přístup k údajům on-line. Od roku 2016 bude poskytovat aktuální informace o vnitrostátních politikách, právních předpisech a programech v oblasti mládeže nový wiki-portal zaměřený na mládež. Tyto nástroje bude doplňovat nový rámec ukazatelů pro sledování záruk pro mladé lidi, přičemž první údaje se očekávají koncem roku 2015.

²⁶ SEK(2011) 401.

²⁷ http://ec.europa.eu/youth/dashboard/index_en.htm.

Vzájemné učení: výměna zkušeností

Členské státy se učily od sebe navzájem, zejména prostřednictvím účasti ve skupinách odborníků. V letech 2013 až 2015 se odborníci zabývali řešením otázky, jak podpořit tvůrčí a inovativní potenciál mladých lidí, jak by mohla práce s mládeží přispět k řešení problémů mladých lidí v krizi, a kvalitou práce s mládeží. Výsledky byly zohledněny při činnosti Rady, jakož i při jednáních v rámci fóra pro vzdělávání, odbornou přípravu a mládež.²⁸ Zpráva o kvalitní práci s mládeží²⁹ z roku 2015 posloužila jako základ pro závěry Rady o podpoře práce s mládeží v zájmu zajištění soudržných společností³⁰, které požadovaly referenční nástroj a vodítko pro kvalitu vnitrostátních organizací zabývajících se prací s mládeží.

Členské státy se rovněž navzájem učily prostřednictvím činností organizovaných v rámci partnerství mezi Komisí a Radou Evropy; menší skupiny členských států uspořádaly zvláštní diskuse o otázkách společného zájmu, jako je práce s mládeží na místní úrovni.

Aby se v příštím pracovním plánu co nejlépe využilo různých činností vzájemného učení, měl by tento plán zahrnovat rozvoj flexibilního rámce pro usnadnění přístupu k informacím a k výsledkům činností. Měl by podporovat využívání zjištění a pomáhat nalézt partnery se společnými zájmy.

Strukturovaný dialog: rozšíření dosahu a zakotvení dialogu v politické agendě

Strukturovaný dialog EU mezi tvůrci politik, mladými lidmi a jejich zástupci je obecně vnímán jako slibný prostředek pro naslouchání mladým lidem. První osmnáctiměsíční cyklus, který skončil v roce 2011, pomohl utvářet další iniciativy EU týkající se nezaměstnanosti mladých lidí. V letech 2013–2015 se dialog zaměřil na sociální začlenění a posílení postavení mladých lidí a doporučeními, jež z něj vzešla, se následně zabývala Rada.

²⁸ Usnesení Rady o pracovním plánu Evropské unie v oblasti mládeže na období let 2014–2015, 20. května 2014.

²⁹ *Quality Youth Work - A common framework for the further development of youth work*, http://ec.europa.eu/youth/library/reports/quality-youth-work_en.pdf.

³⁰ Květen 2015.

Strukturovaný dialog se od roku 2013 vyvinul a je lépe zakotven v rámci agendy politiky v oblasti mládeže. Počet účastníků se více než zdvojnásobil a přibližně 40 000 mladých lidí odpovědělo v posledním cyklu, řada z nich jménem větších skupin. Na tomto základě se začínají objevovat vnitrostátní dialogy.

Strukturovaný dialog dosud nerozvinul plně svůj potenciál: stále se mu nedaří zasáhnout větší skupinu mladých lidí, kteří mají méně příležitostí a slabší politický hlas. Komise podporuje rozšíření dosahu prostřednictvím grantů udělovaných v rámci programu Erasmus+ na podporu vnitrostátního úsilí a on-line nástroje pro konzultace, jenž byl zřízen v roce 2014. Další výzvou je sledovat využívání výsledků dialogu v politikách EU i v politikách členských států. V zájmu odpovědnosti a s cílem motivovat mladé lidi, aby se i nadále zapojovali, by tvůrci politik na všech úrovních měli poskytovat lepší zpětnou vazbu ve svých reakcích prostřednictvím Evropského portálu pro mládež a vnitrostátních pracovních skupin. Zjištění zprávy o mládeži v EU za rok 2015 a probíhajícího průběžného hodnocení rámce spolupráce EU v oblasti mládeže mohou být podnětem ke zlepšení strukturovaného dialogu v budoucnu.

5. Další postup pro spolupráci EU v oblasti mládeže (2016–2018)

Rovné příležitosti v oblasti vzdělávání, zaměstnání a účasti ve společenstvích podporujících sociální začleňování

Na základě politických priorit EU, zpráv členských států o provádění rámce spolupráce, shromážděných údajů a důkazů by se budoucí pracovní cyklus pro rámec spolupráce měl přednostně zaměřit na:

- větší sociální začlenění všech mladých lidí, přičemž se zohlední základní evropské hodnoty;
- větší účast všech mladých lidí na demokratickém a občanském životě v Evropě,
- snazší přechod mladých lidí z mládí do dospělosti, obzvláště začlenění na trhu práce.

S ohledem na tyto priority a zatímco činnost členských států a Komise bude zaměřena na všechny mladé lidi, je třeba klást zvláštní důraz na následující skupiny:

- mladí lidé, jimž hrozí marginalizace;
- mladí lidé, kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy (NEET),
- mladí lidé z přistěhovaleckého prostředí, včetně nově příchozích přistěhovalců a mladých uprchlíků.

Komise a členské státy v těchto oblastech přijmou opatření, mimo jiné prostřednictvím pracovního plánu EU v oblasti mládeže, nástrojů rámce a případnou spoluprací s ostatními politikami, s cílem podporovat:

- sociální začlenění a informační postupy, jež osloví mladé lidi z různých prostředí, zejména ty, kteří trpí znevýhodněním, aby se zajistilo jejich plné zapojení do sociálních a občanských činností,
- integrační úlohu, již plní práce s mládeží, mládežnické organizace a sítě při pomáhání mladým lidem se zapojit, působit jako dobrovolníci a podněcovat pozitivní sociální změny ve společnostech,
- uznání kvalitní práce s mládeží a rozvíjení její schopnosti oslovit mladé lidi a reagovat na vznikající společenské změny, změny chování a technologické změny,
- nové formy účasti na demokratických procesech a přístup k politickému rozhodování prostřednictvím nástrojů on-line i off-line,
- rozvoj v oblasti požadavků na dovednosti, mimo jiné pokud jde o otázky občanství, mediální a digitální gramotnosti, kritického myšlení a mezikulturního porozumění,
- přístup mladých lidí k jejich základním právům a praktikování nediskriminace a mezikulturního porozumění, a

- dobrovolnictví, mimo jiné prostřednictvím programů EU, jako je Evropská dobrovolná služba (EDS) a nová iniciativa Humanitární dobrovolníci EU, jakožto prostředek, který kombinuje učení s občanskou angažovaností³¹; větší komplementaritu mezi vnitrostátními a mezinárodními aktéry, aby se rozšířilo přeshraniční dobrovolnictví a lépe propojilo vnitrostátní dobrovolnictví s EDS.

S ohledem na tyto priority by strukturovaný dialog EU s mladými lidmi měl prosazovat začlenění všech mladých lidí do tolerantních, rozmanitých a demokratických společností. Příštího dialogu se musí zúčastnit mnohem širší publikum z řad skupin mladých lidí, zejména těch, kteří se do dialogu dosud nezapojili, mimo jiné s použitím jednodušších nástrojů přizpůsobených potřebám a návykům mladých lidí.

Politika v oblasti mládeže v rámci širšího politického programu EU

Politika v oblasti mládeže nemůže fungovat izolovaně. Spolupráce a doplňkovost s ostatními politikami, jako je politika v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání, odborné přípravy, zdraví a dobrých životních podmínek, kultury, digitálních médií, udržitelného rozvoje, občanství a sportu, mají zásadní význam.

Rámcem spolupráce může tuto spolupráci podpořit prostřednictvím svých mechanismů. Pomocí pracovního plánu EU mohou Komise a členské státy dále realizovat a zdokonalovat meziodvětvové struktury a pracovní metody. To přispívá k dosažení celkových cílů v oblasti mládeže: vytvořit pro všechny mladé lidi větší počet rovných příležitostí ve vzdělávání a na trhu práce a podporovat aktivní občanství, sociální začleňování a solidaritu všech mladých lidí.

Evropská spolupráce v oblasti mládeže by měla být součástí širšího politického programu pro mladé lidi. Aby se zajistil reálný dopad, musí tvůrci politik na úrovni EU i členských států spolupracovat na místě s odborníky, poskytovateli služeb, učiteli a podniky s cílem mobilizovat zdroje a finanční prostředky pro pokrytí kritického množství mladých lidí. Měli by se zaměřit na inovativní řešení složitých jevů, jako jsou marginalizace, vyloučení a nedostatečné zapojení.

³¹ Na úrovni EU je navzdory zdvojnásobení počtu příjemců v rámci EDS přeshraniční dobrovolnictví nadále omezené.

V neposlední řadě existuje naléhavá potřeba zvýšit úsilí. Aby bylo možné nabídnout více mladým lidem skutečné vyhlídky na to, že se stanou právoplatnými a angažovanými členy svých společností, potřebujeme komplexní přístup umožňující reagovat na budoucí výzvy. To vyžaduje soudržný politický program, jenž se opírá o program Erasmus+, záruku pro mladé lidi a finanční nástroje EU s větším dosahem, jako je ESF nebo YEI. Pokud je to možné, musí být toto úsilí podporováno prostředky z celostátních a regionálních zdrojů.
